

1. Inleiding

Op verzoek van het bestuur der Stichting Milieuwerkgroepen Ede hebben wij in het seizoen 1976 deze verkenning uitgevoerd; tevens zijn in dit rapport enkele gegevens uit de eerdere jaren '70 verwerkt.

Wij hebben in hoofdzaak onze aandacht gegeven aan de bermen der openbare wegen en aan het Edese bos.

Houtwallen en verderaf gelegen bosjes, die niet aan openbare wegen liggen, zijn grotendeels buiten beschouwing gebleven.

In het oostelijke, hoger gelegen deel der gemeente zijn slechts enkele wegbermen onderzocht.

Binnen de gemeente liggen meer of minder uitgestrekte terreinen welke in beheer zijn bij organisaties als de Stichting De Hoge Veluwe, de Stichting Het Gelders Landschap (De Sijsselt, het Wekeromse zand), de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten (het Planken Wambuis (?), een groot deel van het Deelerwoud en een deel der Bennekomse Bossen) en het Staatsbosbeheer (Bennekommermeent, Allermanskamp bij Ederveen en boswachterij Oostereng). Verder zijn er grote en vele kleine particuliere beseigenaren (o.a. in het Deelerwoud, De Valouwe en in de Bennekomse bossen) bij wie het beheer van flora en fauna niet is gewaarborgd. Ook zijn er grote militaire oefenterreinen, die helaas heel wat minder zorgvuldig worden beheerd en waar nog steeds veel verloren gaat (Harskamperzand, Ginkelse heide).

Van de meeste der genoemde terreinen zijn reeds vrij veel tot zeer veel gegevens bekend, die hier buiten beschouwing blijven.

De planten waarvan wij het voorkomen hebben genoteerd zijn vermeld in bijlage 1. Dit zijn eensdeels planten die thans reeds zeldzaam zijn in Nederland, maar grotendeels planten die, als ze niet worden ontzien, binnenkort zeldzaam zullen worden. Daarnaast zijn enkele algemene planten genoteerd omdat ze voorkomen op plaatsen waar men ze niet zou verwachten (b.v. riet op de Ginkelse heide, aan de rand van het Edese bos bij de Rijksweg).

De deelnemers aan de verkenning zijn:

Ir G. van de Brink, Teldersweg 97, Rhenen

R.J. Bijlsma, Margrietlaan 15, Ede

Drs M.T. Jansen, Kerkewijk 88, Veenendaal

Dr F.M. Muller, De Ruyterstraat 64, Ede

Ir S. van der Werf, Algemeer 38, Bennekom

2. Overzicht der bij de verkenning verkregen gegevens.

Het voorkomen der in bijlage 1. vermelde planten is aangegeven op kaarten, schaal 1 : 10.000, met de in deze bijlage vermelde afkortingen, waarmede deze planten ook verder zijn aangeduid. Deze gegevens zijn door hun veelheid weinig overzichtelijk. Wij hebben daarom op de als bijlage 3 bijgevoegde kaart, schaal 1 : 50.000, de belangrijkste plaatsen met sterk verdikte lijnen aangegeven. Bijlage 2. geeft een lijst van deze plaatsen met de daar voorkomende planten.

Wij leggen er de nadruk op, dat deze lijst niet betekent dat elders in de gemeente niets te bederven valt. Het zou echter te ver voeren om alle plaatsen waar een plant voorkomt die wij de moeite waard achten op te sommen. De deelnemers zijn gaarne bereid om in voorkomende gevallen verdere inlichtingen te verstrekken.

3. Enige opmerkingen over het natuurbeheer in de gemeente Ede aan de hand der verkregen gegevens.

We kunnen wat betreft het natuurbeheer het grondgebied der gemeente in drie categorieën onderbrengen, n.l.

- a. bebouwde kommen
- b. de Gelderse vallei
- c. bossen en heiden met de daartussen gelegen bouw- en weilanden

De gebieden sub a. kunnen hier buiten beschouwing blijven.

Gebied b. laat zich als volgt omgrenzen: de gemeentegrens in het zuiden, westen en noorden, de weg Stroe - Harskamp - Otterlo, Koeweg, Roekelse bosweg, Roekelseweg, Vijfsprongweg, Spoorlijn, dorpskom Lunteren, Edese-Lunterseweg, dorpskom Ede, Nieuwe Wageningsweg.

Het is overwegend cultuurland, maar met een nog steeds aantrekkelijk, kleinschalig karakter; veel houtwallen, (ten dele nog niet verharde) landwegen en hier en daar bosrestanten.

Een afzonderlijke vermelding verdient het veelvuldig voorkomen van geknotte elzen tussen Ede en Ederveen.

De in dit gebied liggende natuurreservaten Allemanskamp en Bennekommermeent zijn uiterst waardevolle restanten van eertijds uitgestrekte onbemeste hooilanden, doch thans van geringe omvang. Voor een doeltreffend beheer van deze reservaten is uitbreiding met een bufferzône gewenst.

Verdere wegeaanleg in dit gebied moet zoveel mogelijk worden beperkt. Zo achten wij de doortrekking van de Proosdijerveldweg tussen de Rijksweg naar De Klomp en de Lunterseweg ongewenst omdat dit een ontoelaatbare aantasting

inhoudt van de Doesburgerdijk, die thans nog een der gaafste landwegen in het valleigedeelte der gemeente is. Vegetatiekundig weerspiegelt zich in de begroeiing van houtwallen, bermen en slootkanten langs deze weg de gehele overgangsrreek van hoge naar lage gronden als langs geen andere weg in de gemeente.

Het in Ede gelegen deel van de schans aan de Daatselaar is een uniek terrein omdat binnen de omwalling zich een vegetatie van een voedselarm milieu heeft ontwikkeld (bij ons weten de enige groeiplaats van gagel in de gemeente), die contrasteert met de vegetatie buiten de omwalling. Deze schans is een cultuurmonument, dat echter wordt bedreigd door rijden en rossen met fietsen en brommers. Het verdient o.i. aanbeveling om -in overleg met de gemeente Renswoude en de beheerder van dit monument- hieraan paal en perk te stellen. Tenslotte zij erop gewezen dat de houtwallen en bosrestanten een rijk geschakeerde dierenwereld herbergen en ook daarom in stand moeten worden gehouden.

Gebied c omvat het overige deel der gemeente. Vooral in dit gebied liggen de in de inleiding genoemde natuurreservaten, maar ook daarbuiten liggen een aantal waardevolle terreinen. Wij noemen b.v. het in de gemeente gelegen deel van het dal van de Renkumse beek, dat verder tot de gemeente Renkum behoort. Over het gehele dal is een rapport verschenen (Rienk-Jan Bijlsma: overzicht van de flora van het Renkumse bekengebied, 1976). De laatste jaren is het beekdal door uitdroging in botanisch opzicht achteruitgegaan; hetzelfde geldt voor de in bijlage 2 eveneens genoemde Kreelse laagte. Naast de geringe regenval zal ook de toenemende wateronttrekking aan de bodem hierbij een rol hebben gespeeld. Bij terugkeer van de regenval naar het normale peil kan in deze terreinen enig herstel optreden, maar een beperking der wateronttrekking is zeker gewenst.

De Bennekomse bossen behoren deels aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten en deels aan een aantal partikuliere eigenaren, terwijl ook de gemeente er enig bezit heeft. De werkgroep Bennekomse bossen zet zich in voor het tegengaan van de nog steeds voortschrijdende afbraak, bebouwing en versnippering en voor een meer natuurgericht beheer van het gebied als eenheid. Mede op grond van de nog lopende inventarisatie kunnen daarover adviezen worden opgesteld. Ook voor andere delen der gemeente zou dit nodig zijn, o.a. voor de omgeving van Lunteren, het Harskamperbos (wat daar nog van over is) en wellicht de omgeving van Otterlo.

4

Tenslotte willen wij nader ingaan op het aan de gemeente toebehorende Edese bos. In zijn huidige omvang wordt dit bos begrensd door de spoorlijn naar Lunteren, Zonneoordlaan, Hessenweg, Ginkelseheide, rijksweg naar Planken Wambuis, Bosrand en Doolhoflaan. Dit is een oud loofbos, dat reeds in 1426 als zodanig wordt vermeld (zie S.B.J. Denijs, Geschiedenis van Kernhem. Ede, 1952). Oorspronkelijk zal het wel in hoofdzaak een beuken - wintereikenbos zijn geweest, zoals aan de ondergroei nog duidelijk te zien is.

Nog steeds bevat het Edese bos grote percelen opgaand eiken- en beukenbos, met veelal een karakteristieke ondergroei, waarvan adelaarsvaren en dalkruid de markantste bestanddelen zijn. Naast de zomereik komt hier ook de winter-eik voor, met name in het perceel om het pompstation der waterleiding. Een belangrijke plaats wordt verder ingenomen door de grove den, vaak met een ondergroei van eik, lijsterbes, vuilboom, kamperfoelie en helaas ook Amerikaanse vogelkers (bospest). Een aantal percelen is ingeplant met uitheemse naaldhoutsoorten (fijnspar, douglasspar, lork e.a.), terwijl er een aantal lanen met Amerikaanse eiken zijn, van waaruit deze boom zich door uitzaai heeft verspreid.

Een ideaal beheer zou zijn, dit bos zoveel mogelijk weer om te zetten in een beuken - wintereikenbos. Het spreekt vanzelf dat dit niet op korte termijn uitvoerbaar is; de percelen met uitheemse houtsoorten en grove den zullen daartoe eerst kaprijp moeten worden.

Wat o.i. wel op korte termijn zou kunnen gebeuren is de verwijdering van uitheemse naald- en loofbomen uit opstanden van eik en beuk en de uitroeiing van de Amerikaanse vogelkers. Bij dunningen in het loofbos dienen de winter-eiken te worden gespaard.

Bemesting van bosgronden moet achterwege blijven. Ook grondbewerking is ongewenst, vooral daar waar het nooit of hoogstens lang geleden is gebeurd. Beide, en vooral de eerste, leiden tot verstoring, onkruidgroei en opslag van Amerikaanse vogelkers. Ieder natuurlijk bossysteem bestaat bij de gratie van een hoge mate van rust en evenwicht.

Ede, maart 1977.

Bijlage 1. Lijst van planten met afkortingen

De zeldzamere soorten zijn onderstreept

Ac	gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus L.
Ah	wilde bertram	Achillea ptarmica L.
Aj	kruipend zenegroen	Ajuga reptans L.
Am	alsemambrosia	Ambrosia artemisiifolia L.
<u>An</u>	bosanemoon	Anemone nemorosa L.
Ap	helmgras	Ammophila arenaria (L) Link
<u>Ar</u>	wolverlei	Arnica montana L.
B	heggerank	Bryonia dioica Jacq.
Be	grijskruid	Berteroa incana (L) DC
<u>Bo</u>	maanvaren	Botrichium lunaria (L) Sw
Ca	struikheide	Calluna vulgaris (L) Hull
Cb	groot streepzaad	Crepis biennis L.
Cc	blauwe zegge	Cares panicea L.
Cd	bosveldkers	Cardamine flexuosa With.
Ce	elzenzegge	Carex elongata L.
Cf	karwij	Carum carvi L.
Ch	margriet	Chrysanthemum leucanthemum L.
Ci	haagbeuk	Carpinus betulus L.
Cl	dotterbloem	Caltha palustris L.
Cm	lage zegge	Carex demissa Horn.
<u>Cn</u>	lelietje der dalen	Convallaria majalis L.
<u>Co</u>	kroonkruid	Coronilla varia L.
Cp	cyperzegge	Carex pseudocyperus L.
Cr	ijle zegge	Carex remota L.
<u>Cs</u>	draadzegge	Carex lasiocarpa Ehrl.
Ct	duivelsnaaigaren	Cuscuta epithymum (L) L.
Cu	kleine varkenskers	Coronopus didyma (L) Sm
Cv	waterscheerling	Cicuta virosa L.
Cy	hazelaar	Corylus avellana L.
D	mannetjesvaren	Dryopteris filix-mas (L) Schott
Di	kleine zonnedauw	Drosera intermedia Hayne
Dr	ronde zonnedauw	Drosera rotundifolia L.
E	breedbladige wespenorchis	Epipactis helleborine (L) Crantz
Ea	naaldwaterbies	Eleocharis acicularis (L) R et S
Em	kraaiheide	Empetrum nigrum L.
<u>Er</u>	scherpe fijnstraal	Erigeron acer L.

Eu	heksenmelk	Euphorbia	esula L.
Ga	echt walstro	Galium	verum L.
Gi	kruipbrem	Genista	pilosa L.
Gn	bosdroogbloem	Gnaphalium	sylvaticum L.
Gt	klokjesgentiaan	Gentiana	pneumonanthe L.
He	klimop	Hedera	helix L.
Hh	liggend hertshooi	Hypericum	humifusum L.
<u>Hp</u>	fraai hertshooi	Hypericum	pulchrum L.
<u>Hr</u>	breukkruid	Herniaria	glabra L.
Hu	hop	Humulus	lupulus L.
Hy	gevleugeld hertshooi	Hypericum	tetrapterum Fr.
Il	hulst	Ilex	aquifolium L.
Im	klein springzaad	Impatiens	parviflora DC
Jb	biezenknoppen	Juncus	subuliflorus Drej.
Jg	trekrus	Juncus	squarrosus L.
Ju	jeneverbes	Juniperus	communis L.
La	gele dovenetel	Lamium	galeobdolon L.
<u>Le</u>	kleine wolfsklauw	Lycopodium	complanatum L.
<u>Im</u>	knollathyrus	Lathyrus	montanus Bernh.
Lp	ruige veldbies	Luzula	pilosa (L) Willd.
Lu	veelbloemige veldbies	Luzula	multiflora (Retz.) Lej.
Ly	grote wolfsklauw	Lycopodium	clavatum L.
Ma	dalkruid	Majanthemum	bifolium (L) F.W.Schmidt
Mc	muursla	Mycelis	muralis (L) Dum.
Me	hengel	Melampyrum	pratense L.
Ml	wilde appel	Malus	sylvestris Mill.
Mo	bronkruid	Montia	fontana L.
<u>Mt</u>	stofzaad	Monotropa	hypopithys L.
Mv	muskuskaasjeskruid	Malva	moschata L.
<u>My</u>	gagel	Myrica	gale L.
Oa	pijptorkruid	Oenanthe	fistulosa L.
Oe	gewone theunisbloem	Oenothera	biennis L.
Or	gewone vogelmelk	Ornithogalum	umbellatum L.
<u>Os</u>	koningsvaren	Osmunda	regalis L.
Ox	witte klaverzuring	Oxalis	acetosella L.
Pa	zoete kers	Prunus	avium L.
<u>Pb</u>	voorjaarsganzerik	Potentilla	tabernaemontani Ach.
Pc	tormentil	Potentilla	erecta (L) RÄusch.
Pe	groot hoefblad	Petasites	hybridus (L) G., M et Sch.

7

Pg	veelbloemig salomonszegel	Polygonatum multiflorum (L) All.
Ph	riet	Phragmites australis (Cav) Trin. ex Steud.
Pi	middelste ganzerik	Potentilla intermedia L.
Pl	plataan	Platanus x hybrida Brot.
Pm	schaduwgras	Poa nemoralis L.
Pn	ruige weegbree	Plantago media L.
Po	gewone eikvaren	Polypodium vulgare L.
Pp	esp	Populus tremula L.
Pr	vogelkers	Prunus padus L.
Ps	pastinaak	Pastinaca sativa L.
Pt	adelaarsvaren	Pteridium aquilinum (L) Kuhn
Pv	gewone vleugeltjesbloem	Polygala vulgaris L.
<u>Pv</u>	klein wintergroen	Pyrola minor L.
Q	wintereik	Quercus petraea (Mattuschka) Lieblein
<u>Ra</u>	braam	Rubus arrhenii (Lange) Lange
<u>Rf</u>	bruine snavelbies	Rhynchospora fusca (L) Ait.f.
Rg	braam	Rubus geniculatus Kalt.
Rh	wegedoorn	Rhamnus catharticus L.
Ri	zwarte bes	Ribes nigrum L.
<u>Rl</u>	braam	Rubus glandithyrus Braun
Ro	hondsroos	Rosa canina L.
<u>Rs</u>	braam	Rubus scoliacanthus Beck
Rw	braam	Rubus weihei Koeler ex Wimm. et Grab.
Sa	tengere vetmuur	Sagina apetala Ard.
Sc	boswilg	Salix caprea L.
Sd	echte guldenroede	Solidago virgaurea L.
Se	hemelsleutel	Sedum telephium L.
Sh	brem	Sarothamus scoparius (L) Wimm ex Koch
Si	veenbies	Scirpus cespitosus L.
Sl	overblijvende hardbloem	Scleranthus perennis L.
Sm	bergvlier	Sambucus racemosa L.
So	knopig helmkruid	Scrophularia nodosa L.
Sp	zeepkruid	Saponaria officinalis L.
Sr	kruipwilg	Salix repens L.
<u>Ss</u>	borstelbies	Scirpus setaceus L.
St	grootbloemmuur	Stellaria holostea L.
<u>Su</u>	blauwe knoop	Succisa pratensis Moench
<u>Th</u>	gebogen beukvaren	Thelypteris dryopteris (L) Slosson

8

Ti	linde	<i>Tilia cordata</i> Mill.
To	kindje-op-schoot	<i>Tolmiea menziesii</i> (Pursh) Torr et Gray
Tr	oosterse morgenster	<i>Tragopogon pratensis</i> L.
Ts	wilde thijm	<i>Thymus serpyllum</i> L.
U	iep	<i>Ulmus spec.</i>
<u>Ul</u>	gaspeldoorn	<i>Ulex europaeus</i> L.
Va	vossebes	<i>Vaccinium vitis-idaea</i> L.
Vb	gelderse roos	<i>Viburnum opulus</i> L.
<u>Ve</u>	schilderereprijs	<i>Veronica scutellata</i> L.
Vo	bosvicoltje	<i>Viola riviniana</i> Rchb
Vp	moerasvicoltje	<i>Viola palustris</i> L.
Vr	IJzerhard	<i>Verbena officinalis</i> L.

Bijlage 2. Lijst van de voornaamste voorkomens van belangrijke planten

kaart 32 G noord

- 1 z-zijde Nederwoudseweg tussen Postweg en Krommeweg: Pg, Pp, St, Vb
- 2 landgoed De Buzerd: Aj, An, Il, Ju, Ma, Ox, Pa, Pg, Pp, St

kaart 32 H noord

- 3 z-zijde Zeggelaarsweg tussen Morgenweg en Overwoudseweg: Cl, Cr, He, Il
- 4 Blankespoorsedijk tussen Barneveldseweg en Meulunterseweg: Cb, He, Il, Pg, Pp, Pr
- 5 bosje op de hoek tussen Hoge Valkseweg en Meulunterseweg: Pg, Pp, Pr, St, Vb
- 6 z-zijde Westerhuisweg bij gemeentegrens: Pg, Q, Rs
- 7 bosje op hoek van Westerhuisweg en Westenengseweg: Il, Pg, Rw
- 8 o-zijde westelijk einde van Blaaksweg: Il, Pg, U
- 9 bosje z-zijde Kraatsweg: Ma, Me, Pg, Sh
- 10 bosje hoek Stroe-allee en Oudwilligerweg: Il, Ma, Pg, St, Vb
- 11 bosje w. van Stroe-allee ten z. van Oudwilligerweg: An, Ma, Pg, Pt, St
- 12 bosje z-zijde Pijnenburgerweg, w. van Stroe-allee: He, Ma, Pg, Po, Q
- 13 bos aan weerszijden van Stroe-allee bij Pijnenburgerweg: An, He, Ma, Me, Ox, Pt, St

kaart 33 C noord

heideterrein tussen Molenweg en Otterloseweg

- 14 ten z van Harskamp: Gt, Jq, Pp, Si
- 15 Genieweg bij Harskamperweg: Hp, Sl

kaart 32 G zuid

- 16 schans van de Daatselaar: Cc, My, Pg, Pp, Ri, Si, Sr
- 17 bosje bij transformatorhuisje aan N-zijde Schansweg: An, Ri, St
- 18 bosje hoek Schansweg en Zwetselaarseweg: An
- 19 z-zijde Zwetselaarsepad w. van Kruisweg: Cd, Pg, Ri, Vb
- 20 w-zijde Oud-Erfseweg: Pg, Pr, Ri, Vb
- 21 w-zijde Driehuizerweg tussen Klomperweg en beek: Cl, Cp, Cr, Pg, Pr, Vb
- 22 bosjes van Wallenburg (tussen Nieuweweg en Buurtweg): He, Ma, Pg, Pp, Pr, Q, Rh, Sm, Vb
- 23 Dr Hoolboomweg: Ah, Ca, Pc
- 24 Oudedijk: Ah, Pr, St, Vb

kaart 32 H zuid

- 25 kleine Goorpad z van Lunteren: Pg, Pp, Rg
- 26 Zecksteeg z. van Nieuwesteeg: An
- 27 Krommesteeg tussen Nieuwesteeg en Lunterseweg: An, Cl
- 28 beide zijden van Doesburgerdijk tussen Zecksteeg en Kalverkamp: An, Ce, Il, Ma, Pe, Pg, Q, Ra, Ri, Vb
- 29 beide zijden van Lunterseweg tussen Rijksweg en Doesburgermolenweg: Or, Q, Se, Sp
- 30 Edesebos behalve nw-hoek: Ci, Cn, D, E, Gn, Lu, veel Ma, Ml, Pg, veel Q, Sc, Sh, Sm, St, Ti, Vo
- 31 beide bermen van Rijksweg tussen rijweg en fietspad van de Langenberg tot Zuid-Ginkel: Bc, Ct, E, Er, Ga, Hr, Pb, Sl, Ts
- 32 Kreelseplas en omgeving: Cs, Cv, Di, Dr, Mo, Pv, Ve, Vp

kaart 33 C zuid

- 33 vochtige laagte in N.O. van Planken Wambuis: Dr, Ea, Gt, Rf
- 34 jeneverbesstruweel aan Boveneindseweg z. van Otterlo: veel ju

kaart 39 F noord

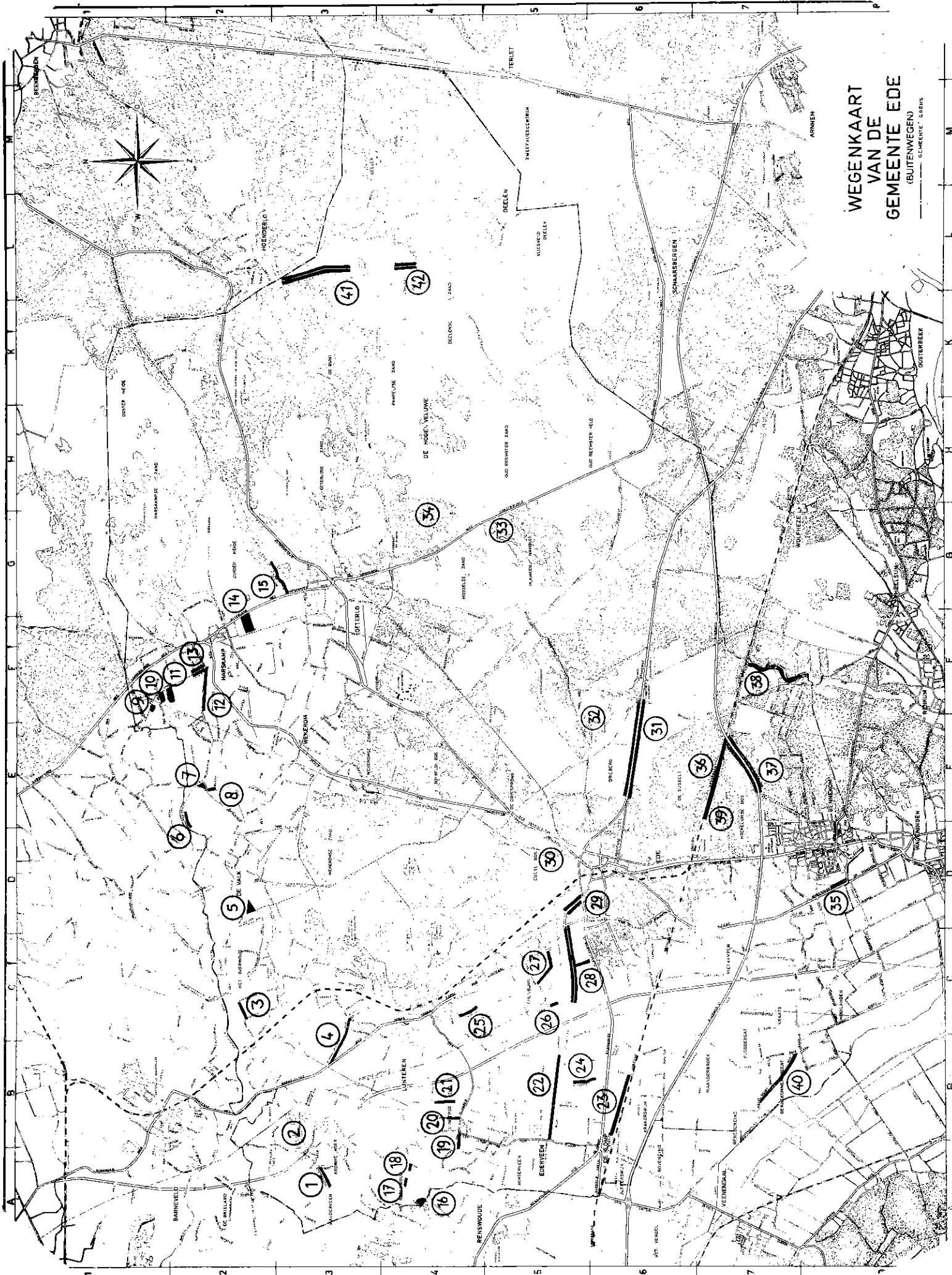
- 35 oostberm Nieuwe Wageningsweg tussen Kierkamperweg en Nergense Bosweg: An, Pr, St
- 36 z-zijde spoorravijn tussen Sysselt en snelweg: Ar, U1
- 37 beide hellingen van ravijn Rijksweg 12 tussen Heinrich Witteweg en spoorbaan: veel U1
- 38 westoever Renkumse beek: Mo, Py, Th, Va
- 39 bos n-zijde sanatorium Ederhorst: An, Mo
- 40 Meentweg: Ts

kaart 33 C noord

- 41 Deelenseweg noord: Ac, An, Cy, E, Eu, He, Lm, Lu, Ma, Me, Mt, Pm, Ps, Q, Sd, Sh, Tr, Vo
- 42 Deelenseweg zuid: Cf, Me, Pn, Ps

WEGENKAART
VAN DE
GEMEENTE EDE
(BIJTENWEGEN)

— GEMEENTE' GRENS

Verdere botanische verkenning der gemeente Ede (1977)

1. Inleiding

In ons voorgaande rapport^{x)} hebben wij ons in hoofdzaak beziggehouden met de openbare wegen van het valleigedeelte der gemeente, voorzover dit benoorden de spoorlijn Utrecht-Arnhem is gelegen, en met het Edese bos. Sindsdien hebben wij onze verkenning uitgebreid met het valleigedeelte bezuiden de spoorlijn en met de openbare wegen en de gemeentebossen in het oostelijk deel der gemeente. Voorts werden aanvullende gegevens verzameld in de gedeelten welke in 1976 reeds onze aandacht hadden.

De deelnemers aan de voortgezette verkenning zijn:

Ir G.van de Brink, Teldersweg 97, Rhenen

R.J.Bijlsma, Papenpad 20, Wageningen-hoog

Dr F.M.Muller, De Ruyterstraat 64, Ede

Ir S.van der Werf, Algemeer 38, Bennekom

2. Overzicht der bij de verkenning verkregen gegevens.

Bijlage 1 bevat de namen en afkortingen der planten die wij bij onze verdere verkenning zijn tegengekomen en die in bijlage 1 van ons vorige rapport niet zijn vermeld. Hieronder vallen drie soorten, die thans in ons land zeldzaam zijn; de meeste overige zijn vermeldenswaard als indicatoren van bepaalde milieus en van de oorspronkelijke, min of meer natuurlijke, begroeiing.

Bijlage 2 geeft een aanvulling op de in de gelijknamige bijlage van het vorige rapport vermelde voornaamste voorkomens van belangrijke planten. Hieronder bevinden zich in het zuidwesten der gemeente een aantal planten van laagveenmoerassen.

Tenslotte geven wij in bijlage 3 een aanvulling op de in bijlage 2 van het vorige rapport opgenomen planten in deze voornaamste voorkomens.

3. Verdere opmerkingen over het natuurbeheer in de gemeente Ede.

Om te beginnen dienen enkele nieuwe feiten met betrekking tot de in het vorige rapport behandelde punten te worden vermeld.

Het is gebleken dat de in bijlage 2 van dat rapport onder 16 genoemde schans aan de Daatselaar op de kadasterkaart als geheel in de gemeente Renswoude gelegen staat aangegeven; dit object komt hierdoor dus te vervallen.

^{x)} Een botanische verkenning van een deel der gemeente Ede (1976)

Op 16 juni bleken de greppels langs object 28, de Doesburgerdijk, met onkruidverdelger te zijn bespoten, waardoor o.a. de daar groeiende elzenzegge (Ce) ernstig is beschadigd. Het behoeft geen betoog, dat een dergelijke ingreep in dit kwetsbare milieu voortaan achterwege dient te blijven.

Op blz 4 van het vorige rapport is gewezen op het uitdrogen van het dal van de Renkumse beek en van de Kreelse laagte en daarbij werd de toenemende wateronttrekking aan de bodem als een der mogelijke oorzaken genoemd. Een bevestiging van deze opvatting vonden wij in een rapport van de landbouwhogeschool^{x)}.

Wat de in het afgelopen seizoen verzamelde gegevens betreft zij erop gewezen, dat het aantal met name genoemde objecten langs wegen en in gemeentebossen (alsmede in enkele bosresten in particulier bezit) thans is gestegen tot 50. De grootste concentratie aan waardevolle planten binnen de gemeente bevindt zich in de bermen van de weg van Hoenderlo naar Deelen (objecten 41 en 42). Vooral merkwaardig is hier het voorkomen van planten die kenmerkend zijn voor het gebied der grote rivieren.

In het zuidwesten der gemeente zijn er vijf objecten (43-47) bijgekomen. Het betreft hier voornamelijk planten die thuishoren in laagveenmoerassen en drassige, onbemeste graslanden, restanten van de fraaie vroegere vegetatie van het z.g. Binnenveld.

De gemeentebossen in het oostelijk gedeelte zijn armer dan het Edese bos; nieuwe objecten zijn hier dan ook niet tevoorschijn gekomen. Temidden van de schrale dennen- en eikenopstanden komen slechts hier en daar wintereik, adelaarsvaren, jeneverbes en vossebes voor, terwijl b.v. het voor het Edese bos zo kenmerkende dalkruid ontbreekt.

De botanische verkenning van belangrijke delen van de gemeente Ede, t.w. wegbermen, houtwallen en gemeentelijke bosterreinen, is thans in grote lijnen voltooid.

Voor alle duidelijkheid zij vermeld dat dus niet opgenomen zijn o.a. natuurreservaten of terreinen met vergelijkbare status, alsmede militaire oefenterreinen (Allemanskamp, Bennekomse Meent, Hoge Veluwe, Planken Wambuis, Deelerwoud, Harskampse Zand e.d.)

Wij hopen dat onze overzichten van 1976 en 1977 ertoe mogen bijdragen dat het natuurbehoud in de gemeente Ede de aandacht krijgt die het ongetwijfeld verdient.

x) J.J.Verweij: Oorzaken van verminderde afvoer en het droogvallen van de Renkumse beken. Meded. afd.Cultuurtechniek L.H., no.16, dec. 1975.

Bijlage 1. Aanvullende lijst van planten met afkortingen

De zeldzamere soorten zijn onderstreept

<u>Al</u>	rosse vossenstaart	<u>Alopecurus aequalis</u> Sobol.
As	<u>Ansinckia menriesii</u> (Lehm.) Nels. et Macbr.	
At	rozenkransje	<u>Antennaria dioica</u> (L.) Gaertn.
Cg	blaaszegge	<u>Carex vesicaria</u> L.
Ev	kardinaalsmuts	<u>Euonymus europaeus</u> L.
Gm	glad walstro	<u>Galium mollugo</u> L.
Ic	grondster	<u>Illecebrum verticillatum</u> L.
Ln	echte koekoeksbloem	<u>Lychnis flos-cuculi</u> L.
Lt	moeraslathyrus	<u>Lathyrus palustris</u> L.
Ms	watermuur	<u>Myosoton aquaticum</u> (L.) Moench
Nu	gele plomp	<u>Nuphar lutea</u> (L.) Sm.
Pd	waterpostelein	<u>Peplis portula</u> L.
Pf	wateraardbei	<u>Potentilla palustris</u> (L.) Scop.
Pq	sleedoorn	<u>Prunus spinosa</u> L.
Pu	karwijvarkenskervel	<u>Peucedanum carvifolia</u> Vill.
Re	braam	<u>Rubus egregius</u> Föcke
Rm	braam	<u>Rubus hypomalacus</u> Föcke
Rn	gewone waterranonkel	<u>Ranunculus aquatilis</u> L.
	<u>ssp peltatus</u> (Schrank) Syme	
Sb	zeegroene muur	<u>Stellaria palustris</u> Retz.
Sf	pekbloem	<u>Silene armeria</u> L.
Sg	grote watereppe	<u>Sium latifolium</u> L.
Sk	moerasmuur	<u>Stellaria alsine</u> Grimm
Sx	bittere wilg	<u>Salix purpurea</u> L.
Sy	bosandoorn	<u>Stachys sylvatica</u> L.
<u>Sz</u>	kleine schorseneer	<u>Scorzonera lumilis</u> L.
Tl	poelruit	<u>Thalictrum flavum</u> L.
Vu	langbaardgras	<u>Vulpia myosuroides</u> (L.) C.C.Gmel

Bijlage 2. Aanvullende lijst van de voornaamste voorkomens van belangrijke planten

---

kaart 32 H noord

5a houtwal westzijde Kuilersteeg: Pa, Pp, Pr, Vb

kaart 32 G zuid

21a Hullepad noord van Klomperweg: Cl, Cp, Pg, Vb

kaart 32 H zuid

26a Zecksteeg tussen Nieuwesteeg en Goorsteeg: An, Cp Or, Pg, Pr

kaart 33 C zuid

34a Bermen Arnhemseweg bij Boveneindseweg, Otterlo: Ch, Gm, Sr

kaart 39 E noord

43. Valleiweg (tussen Bennekomsekade en Meentweg): Ah, Ch, Tl

44 Noordzijde Werftweg tussen Grift en Kooiweg: Ah, Ln, Lt, Tl

kaart 39 F noord

45 westzijde Veensteeg tussen Heuvelweg en Werftweg: Cg, Cl, Ln, Pf, Sb, Tl

46 westzijde Harsloweg tussen Dickenesweg en Kraatsweg: Ah, Ln, Tl

47 Krommesteeg west van Viermorgenweg: Me, Pg, Pm, Pt, St

Bijlage 3. Nieuwe belangrijke planten in de voornaamste voorkomens,
vermeld in bijlage 2 van het rapport over 1976.

1: Pr	22: Cy, Hu
2: Pt	25: Pr, Ro, Vb
4: Hu	26: He, Il, St
5: Pa, Ri	27: Ah, Cr, Hu, Il, Me, Or, Sr
8: Hu, Pr	28: Po
	32: <u>Al</u> Jq, Nu, Pc, Pd, Q
10: An	41: Ah, Gm, Pu, Po
13: Il	42: Ml, Pc, <u>Sz</u>
14: Cc, Pc, Sr	
17: Vb	